

N:o 119.

Af herr **A. Wiklund**, om ökad anslag till den norrländska nyodlingsfonden.

År 1906 beslöt Riksdagen, med föranledande af en af Kungl. Maj:t gjord framställning, att inrätta en särskild fond å 300,000 kronor för befrämjande af uppodling af jord i Norrland och Dalarne, från hvilken fond i mån af tillgång lån finge tilldelas landsting eller hushållningssällskap, som förklarar sig villigt att utlämna låneunderstöd till mindre jordbrukare för uppodling af till åker lämplig mark, hvarjämte Riksdagen be- myndigade riksgäldskontoret att för ändamålet under år 1907 i mån af behof tillhandahålla statskontoret ett belopp af högst 100,000 kronor. Jämväl för innevarande år har af Riksdagen samma belopp ställts till statskontorets förfogande.

Genom detta Riksdagens beslut har ett betydelsefullt steg tagits till förverkligande af ett af de önskemål, som den så kallade Norrlandskommittén uppställt för vidmakthållande och stärkande af den själfägande jordbrukande befolkningens ställning i nyss nämnda landsdelar samt för jordbrukets utveckling därstädes. Det handtag, som staten sålunda lämnat befolkningen i dessa trakter, har också af denna befolkning omfattats med det lifligaste intresse. Detta framgår tydligt af den mängd ansökningar om lån ur fonden, som inkommit till vederbörande ortsmyndigheter. I detta afseende är jag i tillfälle att omnämna en del uppgifter, som jag införskaffat dels från sekreteraren i Västerbottens läns hushållningssällskap och dels hos kungl. landtbruksstyrelsen. Den förre har på förfrågan meddelat hufvudsakligen följande: Det belopp, som för år 1907 från nyodlingsfonden tilldelats länet, uppgick till 55,950 kronor. Af detta

belopp ha beviljats 152 lån å tillsammans 51,760 kronor, under det att låneansökningarnas antal för samma år belöpt sig till 340 och det begärda lånebeloppet utgjort sammanlagdt 124,616 kronor 50 öre. För innevarande år hafva före ansökningstidens utgång den 1 december 1907 till hushållningssällskapet inkommit dels 673 nya ansökningar om lån ur fonden å tillhopa 248,715 kronor 75 öre, dels ock sedan föregående år förnyade låneansökningar till ett antal af 57 och till belopp af 21,966 kronor. Efter ansökningstidens utgång ha härjämte ytterligare 19 nya ansökningar ingifvits å tillhopa 8,800 kronor. Med återopande af de inkomna ansökningarna har hushållningssällskapet hos kungl. landtbruksstyrelsen framhållit behofvet af ett anslag ur fonden å 271,181 kronor för år 1908, men tillika, då gifvetvis någon utsikt icke kunde finnas att erhålla hela detta lånebehof fylldt, hemställt, att hushållningssällskapet åtminstone måtte beredas en lånetillgång af 75,000 kronor, hvilket belopp oundgängligen erfordrades för att kunna tillgodose det mest trängande behofvet af låneunderstöd för ifrågavarande ändamål. Äfven under beräkning att sistnämnda belopp beviljades skulle likväl — enligt hvad bemalte sekreterare framhållit — af de för åren 1907 och 1908 inkomna låneansökningar ej mindre än 661 ansökningar återstå å ett sammanlagdt belopp af 256,332 kronor 25 öre, af hvilka ansökningar några af formfel eller för högt beräknad odlingskostnad eller ock af andra orsaker blifvit afslagna, men omkring 600 med ett lånebelopp å tillhopa 230,000 kronor kunnat bifallas, därest tillräckliga medel för ändamålet funnes att tillgå.

Enligt hvad jag hos kungl. landtbruksstyrelsen inhämtat, ha nyodlingslån för år 1908 begärts af nedan angifna hushållningssällskap till följande belopp, nämligen:

från hushållningssällskapet	i	Kopparbergs län	3,915 kr.,
»	»	i Jämtlands län	20,668 kr.,
»	»	i Västerbottens län	271,181 kr., däraf
		i främsta rummet	75,000 kronor, samt
»	»	i Norrbottens län	29,500 kr.

Berörda ansökningar omfatta, som synes, ett belopp af sammanlagdt 325,264 kronor eller eventuellt, därest lånebehofvet för Västerbottens län endast upptages till 75,000 kronor, ett belopp af 129,083 kronor, därvid dock är att märka, att någon ansökan om nyodlingslån icke ingått från vare sig Gäfleborgs eller Västernorrlands län.

Af ofvanstående redogörelse torde uppenbarligen framgå, att det för ifrågavarande ändamål under år 1908 anvisade beloppet — 100,000 kro-

nor — kommer att visa sig otillräckligt att fylla det för samma år förefintliga lånebehovet. Detta är icke heller förvånande för en hvar, som känner till hvilka utomordentligt rika tillgångar på odlingsbar mark och stora utvecklingsmöjligheter inom jordbrukets område, som finnas i de nordliga landsdelarne. Och det kan å andra sidan icke vara annat än en glädjande företeelse, att dessa naturliga rikedomar börja tillvaratagas och göras fruktbarande. Det är också onekligt, att ett lifligt intresse för jordens brukande och nyodling under den senaste tiden börjat visa sig hos befolkningen i de nordliga delarna af Sverige. Och allt synes mig böra göras för att stödja och uppmuntra en sådan gagnelig sträfvan. Det är emellertid fara värdt, att intresset kommer att slappas, om det understöd, som staten velat bereda genom inrättande af ifrågavarande fond på grund af dess otillräcklighet endast kan komma en ringa del af dem till godo, som däraf äro i behof, eller ock utgå först långt efter sedan ansökan därom ingifvits.

Kultiveringen af de stora och vidsträckta odlingsmarkerna i Norrland och Dalarne utgör också, i den mån den fortskrider, ett af de kraftigaste medlen för understödjande af egnahemsrörelsen och hämmande af emigrationen samt kommer öfver hufvud taget att bidraga till befrämjande af en sund utveckling inom landet både i ekonomiskt och socialt hänseende.

Af de nu anförda omständigheterna synes det mig otvifvelaktigt framgå, att en ökning af nu utgående anslag till den norrländska nyodlingsfonden är synnerligen väl motiverad och af största behof påkallad. De medel, som för ändamålet anvisas, måste nämligen sägas vara i eminent grad väl använda, då de komma icke blott Norrland, utan äfven landet i dess helhet till godo.

Härjämte torde böra erinras därom, att de medel, hvarom här är fråga, anvisas att utgå från riksgäldskontoret och att således icke några skattemedel för ändamålet tagas i anspråk. Den uppoffring, som staten i förevarande fall får vidkännas, inskränker sig därför till förlust af ränta å det till vederbörande utlånade kapitalet under första året äfvensom den skillnad, som kan förefinnas mellan de 3 %, som låntagaren får betala, och den räntesats, staten själf behöfver gälda å upplånade medel.

Beträffande det belopp, som för innevarande år skulle vara behöfligt, synes det mig, med hänsyn till de ansökningar om lån ur fonden, som för samma år gjorts, att det näppeligen kan sättas lägre än till i rundt tal 200,000 kronor; och har jag därvid särskildt ansett mig böra taga i betraktande det stora lånebehof, som, enligt hvad ofvan visats, föreligger

inom Västerbottens län och hvilket behof äfven med den föreslagna ökningen af fonden endast skulle blifva i jämförelsevis ringa grad tillgodosedt. Då emellertid Riksdagen för år 1908 redan anvisat ett belopp af 100,000 kronor, skulle således för detta år krävas ytterligare ett belopp af 100,000 kronor.

Hvad behovet af medel för detta ändamål under 1909 vidkommer, torde det icke kunna förväntas, att samma behof kommer att minskas utan snarare tilltaga, i den mån fondens tillvaro och ändamål komma att blifva mera allmänt kända. De siffror, jag ofvan anført beträffande Västerbottens län, och af befolkningen där under åren 1907 och 1908 gjorda ansökningar om låneunderstöd ur omförmälda fond synas mig otvifvelaktigt gifva stöd åt en dylik uppfattning. Jag anser därför, att enahanda belopp eller 200,000 kronor jämväl för sagda år bör anvisas.

På grund af hvad jag sålunda anført och under förhoppning, att Riksdagen skall till fullo uppskatta vikten af denna angelägenhet och således visa sig villig tillmötesgå det intresse för nyodling, som förefinnes hos den jordbrukande befolkningen i de norrländska länen, tillåter jag mig föreslå,

att Riksdagen ville besluta

dels att bemyndiga riksgäldskontoret att under innevarande år ytterligare, i mån af behof, tillhandahålla statskontoret ett belopp af högst 100,000 kronor att tillföras den under benämningen af norrländska nyodlingsfonden inrättade fond för befrämjande af uppodling af jord i Norrland och Dalarne;

dels ock att öka nämnda fond med 200,000 kronor eller från 300,000 kronor till 500,000 kronor, äfvensom bemyndiga riksgäldskontoret att för ändamålet under år 1909 i mån af behof tillhandahålla statskontoret högst förstnämnda belopp.

Stockholm den 25 januari 1908.

Ad. Wiklund.
